

فصل ششم: سفری به اصفهان

درسنامه‌ی درس ۱۲:

چرا فرهنگ و هنر

در دوره‌ی صفویه شکوفا شد؟

نکات مهم

سلسله‌ی صفویه:

۱ تشکیل حکومت

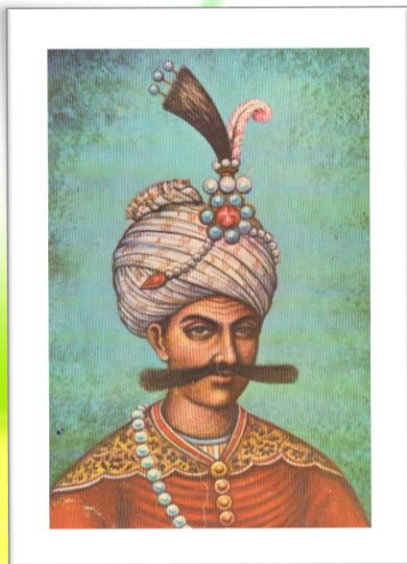
پس از ورود اسلام به ایران و شکست ساسانیان تا حدود نهمصد سال هیچ حکومت مرکزی یکپارچه‌ای در ایران وجود نداشت و هر بخش از ایران در اختیار حکومتی بود. در اوایل قرن دهم که اوضاع سیاسی و اجتماعی ایران نابسامان شده بود، شاه اسماعیل صفوی با شکست حکومت‌های ضعیف داخلی و تشکیل حکومت یکپارچه، سلسله‌ی صفویه را تأسیس کرد و تبریز را به عنوان پایتخت برگزید و مذهب شیعه را مذهب رسمی ایران اعلام نمود. پادشاهان صفوی از علمای دینی و مراسم مذهبی حمایت می‌کردند و به ساختن مسجد علاقمند بودند.

۲ شاه عباس اول

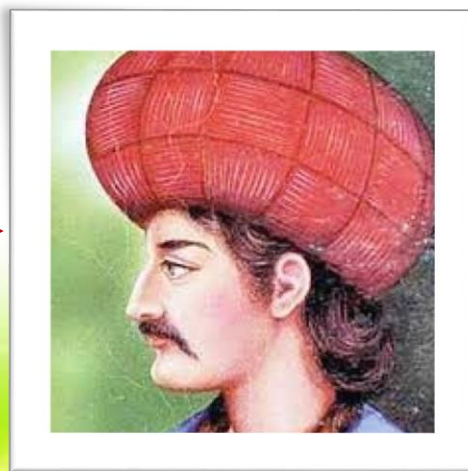
مشهورترین پادشاه صفوی بود (او پنجمین پادشاه این سلسله بود) و اصفهان را به پایتختی انتخاب کرد.

۳ پایتخت‌های صفوی

سه شهر تبریز، قزوین و اصفهان به ترتیب در سلسله‌ی صفویه پایتخت ایران بودند.

شاه عباس صفوی

شاه اسماعیل صفوی

۱ تشکیل حکومت قدرتمند و یکپارچه

پس از سرکوب مخالفان داخلی و پس از پیروزی بر دشمنان قدرتمند خارجی مثل عثمانی ها در غرب و ازبکان در شرق، حکومت قدرتمند و یکپارچه ای تشکیل دادند.

۲ رونق تجارت

بازرگانان ایرانی از راه خشکی و دریا کالاهای صادراتی همچون پارچه‌های ابریشمی و زربفت، سنگ‌های قیمتی و خشکبار را به کشورهای دیگر صادر می‌کردند و به این ترتیب ثروت زیادی وارد مملکت می‌شد.

۳ سافتن راه و کاروانسرا و ایجاد امنیت

با ساختن راه‌ها و کاروانسراها، و ایجاد امنیت در راه‌ها و شهرها، امکان سفرهای امن برای کاروان‌ها را فراهم کردند.

کاروانسرا: محل استراحت و تأمین آذوقه‌ی مسافران و چهارپایان کاروان‌ها که حکومت، در فواصل مشخصی در میان راه‌ها می‌ساخت و از آن‌ها نگهبانی نیز می‌شد.

۴ حمایت از هنرمندان

پادشاهان صفوی از هنرمندان و صنعتگران و دانشمندان حمایت و برای ساخت بناهای تاریخی نیز بسیار هزینه می‌کردند. البته مخارج و درآمد شاه و درباریان از راه مالیات‌هایی که از کشاورزان، بازرگانان، صنعتگران و سایر مردم می‌گرفتند، تأمین می‌شد.

خرید کردن اروپائیان در بازار قیصریه

صادرات ابریشم به اروپا توسط بازرگانان ایرانی

نقاشی دیواری در تالار چهلستون

از یکی از جنگ‌های صفویان با دشمنان خارجی

سفرنامه‌های معروف دوره صفویه

✓ **دلایل سفرها:** تجارت، زیارت، تحصیل علوم دینی، جهانگردی، کسب اطلاعات برای دولت‌های دیگر
 ✓ **تعریف سفرنامه:** نوشته‌های جهانگردان که شامل دیده‌ها، شنیده‌ها و خاطرات سفرهایشان بود و گاهی در آن‌ها از مناظر، مردم و مناسبت‌ها و جشن‌ها نیز نقاشی‌هایی می‌کشیدند.

✓ **تاورنیه و شاردن:** دو جهانگرد فرانسوی بودند که در دوره صفویه چندین بار به ایران سفر کردند و سفرنامه‌های آن‌ها در مورد وضعیت اجتماعی و سیاسی آن زمان بسیار معتبر هستند. هر دو جهانگرد پس از شاه عباس اول و در زمان جانشینان او، به ایران آمده‌اند. البته تاورنیه قبل از شاردن به ایران سفر کرده برای همین توصیفات او از اصفهان با شاردن متفاوت است. با مطالعه‌ی هر دو سفرنامه می‌توانیم به روند پیشرفت و شکوفایی شهر اصفهان در دوره صفویان پی ببریم.

تصویر نقاشی شده از یک کاروانسرا توسط شاردن

ژان شاردن

سفرنامه تاورنیه

ژان باپتیست تاورنیه

تصویر نقاشی شده از سی و سه پل توسط تاورنیه

